

Tuomas Ojanen
4.6.2026

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

HE 77/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Syyttäjälaitoksesta annetun lain ja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

1. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Syyttäjälaitoksesta annettua lakia ja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annettua lakia. Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on täydentää rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanoa.
2. Esityksen säätämisyjärjestysjaksossa (s. 53-68) on tarkasteltu ehdotettua sääntelyä perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan sekä 12 §:ssä säädetyn julkisuusperiaatteen kannalta. Lisäksi siinä on tehty selkoa kansallisen liikkumavaran laajuudesta sekä käytöstä.
3. Hallituksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.
4. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon, koska erityisesti 1. lakiehdotuksen säännökset poikkeavat yksityiskohtaisuuden ja kattavuuden osalta valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta, täsmällisyyttä ja kattavuutta korostaneesta käytännöstä.

Arvio

5. Esityksessä on pidetty perustuslakivaliokunnan lausuntoa suotavana sen perusteella, mitä perustuslakivaliokunta on aiemmin lausunut sääntelyn yksityiskohtaisuudesta perusoikeusherkässä sääntelykontekstissa, koska esityksessä ehdotetut säännökset poikkeavat yksityiskohtaisuuden ja kattavuuden osalta valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta, täsmällisyyttä ja kattavuutta korostaneesta käytännöstä.
6. Erityisesti perustuslakivaliokunnan linjausta pidetään suotavana siitä, että rikosasioiden tietosuojalaki muodostaa yleistä tietosuoja-asetusta vastaavasti (PeVL 14/2018 vp, s. 4 ja 5) yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta, ja että direktiivin täytäntöönpanosäännöksiä yksityiskohtaisempi sääntely olisi perusteltua lähinnä niissä tapauksissa, joissa käsittelystä aiheutuu tavanomaista korkeampi riski luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille. Huomioiden perusoikeusherkän sääntelykontekstin, tällaisten säännösten tavoitteena tulisi jäsenvaltioille annetun liikkumavaran mukaisesti olla direktiivin vaatimukset ylittävä tietosuojan taso rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.
7. Nähdäkseni voidaan yhtyä esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa esitettyyn arvioon perusteluineen ensinnäkin siitä, että yksityiskohtaisemmat

säännökset ovat perusteltuja rekisteröinnin ja siihen liittyvien suojatoimien osalta.

8. Edelleen voidaan yhtyä esityksen arvioon siitä, että rikosasioiden tietosuojalain voimassa olevat säännökset yhdessä esityksessä ehdotettujen Syyttäjälaitoksesta annetun lain muutosten kanssa muodostavat sellaisen riittävän yksityiskohtaisen ja kattavat säännöskokonaisuuden, joka täyttää perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan, samoin kuin julkisen vallan käyttöön liittyvän lakiperusteisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset.
9. Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää ongelmattomana perustuslain 12 §:ssä säädetyn julkisuusperiaatteen kannalta, etenkin kun esityksen jatkovalmistelussa ehdotetusta sääntelystä on poistettu sellainen salassapito- ja henkilötunnussääntely, jota oli pidetty ongelmallisena julkisuusperiaatteen kannalta esitysluonnoksen lausuntopalautteessa.
10. Viranomaisten yhteisrekisterinpitoon liittyvien toimivaltasuhteiden lähtökohdat ilmenisivät nykytilasta poiketen nimenomaisesti ehdotetusta laista. Yksityiskohtaisemman rekisterinpitäjien välisen tehtävien jakautumisen osalta esityksen mukaan kuitenkin riittäisi, että rekisterinpitäjät sopivat niistä tarkemmin yleisen tietosuojasetuksen ja rikosasioiden tietosuojalain yhteisrekisterinpitoa koskevien säännösten mukaisesti. Perustuslaista ei johdu estettä tällaiselle sääntelyratkaisulle. Se, että rekisterinpitäjät voivat tarkemmin sopia tehtäviensä jakautumisesta yleisen tietosuojasetuksen ja rikosasioiden tietosuojalain yhteisrekisterinpitoa koskevien säännösten mukaisesti, olisi syytä kuitenkin ilmetä laista, eikä vain esityksen perusteluista.